

Fonaments Socials del Comportament Humà
AC1 - Teoria Sociològica i Vincles Psicosocials / L'Enfocament Sociològic
Entrega 20/04/03

- [GUIA MÒDUL I](#)
 - [GUIA MÒDUL II](#)
 - [DUBTES DELS MÒDULS](#)
 - [PRESENTACIÓ PAC 1](#)
 - [CORRECCIÓ PAC1 \(Consultor: Jordi Sanz Porras\)](#)
-

GUIA MÒDUL I - TEORIA SOCIOLÒGICA I VINCLES PSICOSOCIALS :

1. NIVELLS D'ANÀLISI EN CIÈNCIES SOCIALS

Doise (1980) : Nivell intraindividual: els processos mentals són la base del comportament de les persones. Nivell interindividual: l'anàlisi de la interacció social en una situació donada sense tenir en compte factors socials aliens a l'esmentada situació. Nivell social: s'analitza la interacció social tenint en compte la posició social de les persones involucrades en l'esmentada interacció. Nivell ideològic: es té en compte la influència de la ideologia i dels sistemes de creences, representacions i normes vigents en l'estructura social de la qual la persona forma part.

Dimensió micro-macro : Continu des del que és individual al que és col·lectiu. A l'extrem micro se situen els individus, a l'extrem macro hi ha els fenòmens socials a gran escala. Entre ambdós extrems del continu hi ha diferents fenòmens socials de magnitud intermèdia.

Acció i estructura : Acció fa referència als actors individuals, estructura al·ludeix a les institucions socials.

Emergentisme social o Tesi de les propietats emergents : En el continu individual-col·lectiu, cadascun dels nivells sorgeix com a resultat de l'agregació d'elements del nivell anterior. Cada nivell d'organització social representa l'aparició de formes noves que no són presents en els seus elements constitutius.

Individualisme metodològic : S'utilitzen els mateixos principis que expliquen la conducta individual per a analitzar fenòmens socials d'escala més gran.

Ritzer (1996) continu subjectiu-objectiu : Nivell macroobjectiu: Es recorre a fenòmens socials a gran escala i a processos que tenen una manifestació material. Nivell macrosubjectiu: Situa l'interès en fenòmens col·lectius de caràcter subjectiu, com les normes i valors. Nivell microobjectiu: l'anàlisi se centra en fenòmens individuals o interindividuals i en processos de caràcter objectiu. Nivell microsubjectiu: l'objecte d'anàlisi són fenòmens individuals o interindividuals, però es tenen en compte processos que es manifesten en un pla subjectiu.

Els fenòmens subjectius no tenen existència material (processos mentals, normes, valors, etc.), fenòmens objectius tenen una existència material (actors, estructures burocràtiques, llenguatge, etc.).

Alexander (1982) continu materialista-idealista individual-col·lectiu: La dimensió individual-col·lectiu es correspon amb la dimensió micro-macro, mentre que el continu idealista-materialista es correspon amb la dimensió subjectiu-objectiu.

2. EL PUNT DE VISTA PSICOSOCIOLÒGIC EN LA TEORIA SOCIOLÒGICA CLÀSSICA

Auguste Comte (1798-1857) : Va encunyar el terme sociologia per a denominar la ciència que estudia la societat. Només existien sis ciències fonamentals, cadascuna de les quals inclou totes les anteriors: sociologia, matemàtiques, astronomia, física, química, biologia i sociologia. La psicologia hauria de formar part o bé de la biologia o bé de la sociologia.

Herbert Spencer (1820-1903) : Formula la llei de la diferenciació creixent (l'evolució consisteix en una progressió contínua des d'un estat homogeni i indiferenciat fins a un estat d'heterogeneïtat i diferenciació creixents). L'evolució de la ment és el resultat d'una progressió des de l'estat indiferenciat dels òrgans primitius fins a l'estructura complexa del cervell humà. Aquesta complexitat és el resultat de la interacció entre l'organisme i el medi. Defineix la societat com un organisme. Defensa l'existència d'una interacció recíproca entre l'individu i la societat, però la personalitat individual no és producte cultural; són les característiques dels individus les que determinen el caràcter de la societat, i no a l'inrevés.

3. LES RELACIONS ENTRE INDIVIDU I SOCIETAT EN ELS PRIMERS DESENVOLUPAMENTS TEÒRICS DE LA SOCIOLOGIA

3.1. Les relacions entre individu i societat en la teoria social francesa

Émile Durkheim (1858-1917): Delimita un objecte d'estudi (els fets socials, que tenen un caràcter objectiu i que han de ser tractats com si fossin coses) i un mètode ("la causa determinant d'un fet social s'ha de buscar entre els fets socials que el van precedir, i no entre els estats de consciència individuals") que confereix a la sociologia un caràcter científic. Introdueix concepte de consciència col·lectiva per a explicar les relacions entre la societat i els individus sense recórrer a causes psicològiques. La societat està per sobre de l'individu, la consciència col·lectiva està per sobre de la consciència individual. Els fets socials exerceixen un poder coercitiu sobre els individus.

Gabriel Tarde (1843-1904): La psicologia social és una psicologia intersubjectiva, en la qual l'objecte d'anàlisi són les relacions interpersonals. El mecanisme explicatiu de la conducta social són la imitació i la suggestió. El comportament social és el resultat d'un procés d'influència recíproca entre les consciències.

3.2. La relació entre individu i societat en la teoria social alemanya

Max Weber (1864-1920): Sociologia centrada en els individus més que en la col·lectivitat. Distinció entre acció i conducta: conducta és una mera reacció automàtica a estímuls externs; acció implica la intervenció de processos reflexius. Un dels principals objectius de la sociologia hauria de ser l'estudi de l'acció social (per entendre el comportament hem d'entendre quin és el significat que els individus donen als seus actes -anàlisi de l'acció individual-). Verstehen: mètode d'estudi encaminat a desentranar el significat de les accions; el coneixement derivat de les ciències socials no és un coneixement nomotètic, és idiogràfic. Tipus ideals: conceptes generals que el sociòleg fa servir a l'hora d'estudiar la realitat social (abstraccions elaborades pel sociòleg partint de la realitat empírica, però presentant aquesta realitat de manera exagerada, són conceptes ideals en el sentit que no tenen un referent empíric real).

G. Simmel (1858-1918): L'objecte principal de la sociologia ha de ser l'anàlisi de les interaccions que es produeixen quotidianament entre les persones. Anàlisi microsociològica. El mètode d'estudi ha d'imitar la manera de procedir del llec quan dona sentit a les seves interaccions quotidianes. Èmfasi en el paper que tenen en les interaccions quotidianes els diferents actors que hi participen (posició interaccionista en quant a les relacions entre individu i societat). Les estructures socials són producte de la interacció entre les persones, però una vegada creades, transcendeixen a aquestes i poden exercir sobre elles una influència coercitiva.

3.3. La sociologia de l'Escola de Chicago

Característiques:

- Orientació cap a la investigació empírica i aplicada.
- Concepció de la sociologia com una ciència aplicada orientada cap a la reforma social.
- Nivell d'anàlisi microsociològica (centrada en l'anàlisi de l'acció i dels processos subjectius que la determinen).
- Èmfasi en les dimensions subjectives de l'acció.
- Concepció de la consciència com a producte de la interacció social.
- Pluralisme metodològic (combinació de mètodes d'investigació quantitativus i qualitativus)
- Èmfasi en la investigació de camp davant la investigació de laboratori.

Thomas i Znaniecki: Definició de la psicologia social com l'estudi científic de les actituds com la contrapartida subjectiva dels valors socials.

4. EL PUNT DE VISTA PSICOSOCIOLÒGIC EN EL CORRENT FUNCIONALISTA

Característiques:

- Punt de vista macrosociològic. La unitat d'anàlisi són fenòmens socials a gran escala, com l'estructura social, la cultura o les institucions socials.
- L'objecte de la sociologia és l'anàlisi de les estructures socials i de les funcions que aconsegueixen. Les estructures socials són funcionals per al sistema, en el sentit que contribueixen al seu manteniment.
- El sistema social és el resultat de l'existència d'un consens valoratiu i normatiu.
- El canvi social es produeix de manera lenta. Els canvis en una part del sistema ocasionaran un procés d'ajust de les altres parts.

Talcott Parsons (1902-1979): Primera etapa: adopció d'una perspectiva microsociològica molt influïda per la teoria de l'acció de Weber. Segona etapa: Teoria funcionalista. L'acció social (la interacció entre actors individuals) pot ser concebuda com un sistema.

Tot sistema necessita, per a mantenir-se, que s'acompleixin quatre funcions:

- A. Adaptació : Tot sistema s'ha d'adaptar al seu entorn i aconseguir que l'entorn canviï d'acord amb les seves necessitats.
- G. Èxit de metes : Tot sistema ha de ser capaç de definir i aconseguir les seves pròpies metes.
- I. Integració : Tot sistema ha de garantir una adequada interrelació entre les seves parts.
- L. Latència : Tot sistema ha de motivar els individus perquè hi romanguin i ha de garantir pautes culturals que mantinguin la motivació.

Per a una anàlisi de l'acció cal tenir en compte tres nivells: el sistema social (funció d'integració, de manteniment de les relacions entre els actors), el sistema cultural (funció de proporcionar als actors les pautes que han de guiar la seva acció) i el sistema de la personalitat dels actors individuals (funció de l'èxit de metes), la funció d'adaptació es duu a terme en un nivell més elemental, com és el de l'organisme biològic.

Per a una anàlisi dels sistemes socials s'ha de seleccionar la unitat d'anàlisi d'ordre més alt: l'estatus-rol (l'estatus o posició que un actor ocupa respecte a d'altres actors, i el rol o el paper que l'actor exerceix en la seva relació amb els altres).

El sistema social té els requisits funcionals següents:

- Els actors han d'estar motivats per actuar positivament, complint les expectatives associades als seus rols, i evitant, negativament, conductes desviades.
- Les pautes culturals han de garantir un mínim d'ordre en el sistema. Aquest ha d'evitar pautes culturals que plantegin als individus demandes impossibles i que generin, per tant, desviació i conflicte.

El problema de l'ordre : L'orientació cap al compliment de les normes es pot concebre en un continu que va des de la conveniència (l'actor actua segons els interessos instrumentals) fins a la introjecció o internalització del criteri (actuar conforme a la norma arriba a ser una necessitat dels actors).

Orientació macroestructural. Qualsevol estructura o institució social és funcional per al manteniment del sistema.

5. EL PUNT DE VISTA PSICOSOCIOLÒGIC EN LA TEORIA DE L'INTERCANVI

Supòsits principals : L'hedonisme com a tret essencial de la naturalesa humana i com a determinant fonamental de les relacions socials, que es mantenen segons els resultats o recompenses que proporcionen, y; el convenciment que l'individualisme és el principi explicatiu més adequat en ciències socials.

5.1. La teoria d'intercanvi de Homans

Per a explicar el comportament social no cal recórrer a principis diferents dels utilitzats per a explicar el comportament individual :

- Proposició de l'èxit: "com més sigui recompensada l'activitat d'una persona, més probable és que aquesta dugui a terme aquesta activitat".
- Proposició de l'estímul: "si el concurs d'un determinat estímul o d'una sèrie d'estímuls ha comportat en el passat que l'activitat d'una persona s'hagi vist recompensada, llavors com més semblants siguin els actuals estímuls als passats, més probable és que aquesta persona faci ara aquesta activitat o alguna activitat semblant".
- Proposició del valor: "com més valuosa sigui la recompensa d'una activitat per a una persona, més probable és que aquesta faci aquesta activitat".
- Proposició de la privació-satisfacció: "com més hagi rebut una persona una recompensa determinada en un passat immediat, menys valuosa li resultarà tota unitat ulterior d'aquesta recompensa".
- Proposició de la frustració-agressió: "si una persona no rep per la seva activitat la recompensa que esperava o rep un càstig que no esperava, sentirà enuig, i en estar enfadada, els efectes d'una conducta agressiva li valdran de recompensa".

Concepte de justícia distributiva (regles que les persones fan servir per a decidir si un determinat intercanvi és just):

- Hi ha d'haver proporcionalitat entre les recompenses que es donen i les que s'obtenen.
- Les recompenses que s'obtenen en un intercanvi han de ser proporcionals a les inversions, definides com totes aquelles contribucions que una persona fa a una relació i que es deriven de característiques personals com l'edat, la raça, el nivell educatiu, etc.
- Hi ha d'haver proporcionalitat entre les recompenses que una persona rep i els costos produïts per l'intercanvi, definits com tot allò que la persona perd per contribuir a una determinada relació.
- Engloba les tres anteriors. Hi ha d'haver proporcionalitat entre beneficis (recompenses-cost) i inversió.

- Quan les persones elegeixen entre accions alternatives, ho fan seguint el principi racional d'obtenir el màxim benefici.

5.2. La teoria d'intercanvi de Thibaut i Kelley

El fenomen social elemental és la díada. La unitat d'anàlisi utilitzada per a explicar les relacions interpersonals és la interacció. El comportament de la persona està guiat pel principi hedonista d'obtenir el màxim benefici. El resultat obtingut per la persona en una relació serà la suma algebraica de recompenses i costos. A l'hora de valorar els resultats d'una relació d'intercanvi, la persona fa servir dos criteris o patrons de comparació subjectius: el nivell de comparació i el nivell de comparació d'alternatives.

Nivell de comparació: "l'estàndard en relació amb el qual el subjecte valora com d'atractiu o satisfactòria és per a ell la relació". Per sobre del nivell de comparació, la persona valorarà el resultat com a satisfactori.

Nivell de comparació d'alternatives: "l'estàndard que el subjecte d'una relació emprà per a decidir si hi roman o la deixa".

5.3. La teoria d'intercanvi de Blau

Els processos d'intercanvi constitueixen la base de les relacions interpersonals, a partir d'aquests processos es van generant noves formes de relació que acaben donant lloc a les estructures socials. Proposa l'existència de sis tipus de relacions socials: atracció interpersonal, presentació d'una imatge desitjable i aprovació social actuen per donar forma a l'associació (forma bàsica de relació social) que precedeix l'intercanvi; a partir d'aquí sorgeixen els processos de poder, l'intercanvi secundari, l'intercanvi indirecte i l'intercanvi en les grans associacions. Cadascuna té una sèrie de propietats emergents.

Processos de lideratge: Les persones se senten atretes cap a aquells grups que recompensen més la seva conducta. La posició de la persona dins un grup depèn de la seva capacitat per a oferir recompenses als altres.

La conducta de la persona en les grans col·lectivitats, no està determinada per les relacions d'intercanvi directe amb altres persones, sinó per les normes i valors que la col·lectivitat imposa.

6. L'INTERACCIONISME SIMBÒLIC

Característiques:

- Les persones no responen als estímuls del medi d'una manera prefixada sinó que el comportament és el resultat dels significats atribuïts als estímuls esmentats.
- Els significats que les persones adscriuen al medi són el resultat de la interacció social. És en la interacció amb els altres on aprenem els significats que donem als objectes del medi.
- La realitat social és una construcció humana, producte de la interacció social. L'interaccionisme simbòlic reconeix capacitat d'agència als individus.
- L'ésser humà, a diferència dels animals, té la capacitat de ser un objecte per a ell mateix. Aquesta capacitat d'interactuar reflexivament amb ell mateix li permet d'anticipar les conseqüències que es deriven de diferents cursos d'acció i d'elegir entre aquests.
- El pensament és el resultat de la interacció simbòlica. Gràcies al llenguatge som capaços de pensar la realitat i imaginar altres possibles realitats, i també de tenir una imatge de nosaltres mateixos.

William James, Ch.S. Peirce, J. Dewey i G.H. Mead: El pensament és una forma d'acció.

Mead entén la persona i el medi social com dos aspectes d'una mateixa realitat. Importància de la comunicació simbòlica en l'explicació del comportament humà.

La teoria interaccionista és també una teoria de la identitat: La imatge que tenim de nosaltres no és un procés intern, sinó que és el resultat de les concepcions que els altres tenen sobre nosaltres i que s'expressen en la comunicació simbòlica. Mead estableix distinció entre dos parells de conceptes, d'una banda, el "mi" i "jo", i de l'altra, un "altre" i un "altre generalitzat".

6.1. Desenvolupaments de l'interaccionisme simbòlic: les escoles de Chicago i Iowa

Totes dues escoles estan d'acord en la importància dels processos de comunicació simbòlica per a l'aparició de la identitat, en el seu origen social. Es diferencien:

- en la importància donada al "self" com a estructura o com a procés.
- en la importància i efectes assignats a la interacció social, d'una banda, i a les estructures socials, de l'altra.
- diferències de caràcter metodològic.

6.2. L'enfocament dramàtic d'E. Goffman

Presenta la interacció cara a cara com una representació de caràcter escènic. Una anàlisi dels encontres (encounters) en els quals cal tenir en compte la presència mútua de les persones i en els quals aquestes fan actuacions (performances) per a influir-se mútuament.

L'acompliment d'un rol implica dos extrems diferenciats : En un dels extrems trobem l'actuant sincer, a l'altre extrem trobem el cínic.

En les nostres realitzacions dramàtiques tendim a encobrir aquelles accions que no són compatibles amb la imatge que volem transmetre.

7. LA SOCIOLOGIA FENOMENOLÒGICA D'A. SCHUTZ

És una teoria de la vida quotidiana : s'analiza de quina manera les persones donem sentit a les nostres accions i al món en què vivim. La realitat és una cosa que construïm en la nostra experiència d'aquesta. La nostra forma de donar sentit al món depèn de les nostres experiències prèvies, que es donen en un medi social i cultural.

L'escenari de l'acció social és el món de sentit comú o món de la vida diària. La noció de tipicitat fa possible viure en un món sobre el qual podem exercir cert control, en poder preveure de manera anticipada les conseqüències provocades per les nostres accions sobre el món. L'ordre social estaria basat en un sistema de tipificacions que fa previsible la conducta dels altres.

Reciprocitat de perspectives : El món social només és possible perquè en la nostra vida quotidiana assumim que el sentit que donem als nostres actes serà comprès de la mateixa manera pels altres.

En aquest món del sentit comú distingeix entre els "contemporanis" amb els quals es dona una interacció cara a cara, els "predecessors" que poden influir en les nostres accions i els "successors" que poden guiar la nostra acció.

8. EL CONSTRUCCIONISME SOCIAL DE BERGER I LUCKMAN

L'obra d'aquests dos autors pot ser dividida en tres grans apartats: 1) el coneixement de la vida quotidiana; 2) la societat com a realitat objectiva, i 3) la societat com a realitat subjectiva.

El seu interès principal és l'estudi de la vida quotidiana; es preocupen pel coneixement de sentit comú que orienta les nostres accions i per mitjà del qual construïm la realitat social.

Els individus són un producte social i la societat és un producte dels individus. Tota realitat és el resultat de l'externalització de l'activitat humana, de la seva objectivació per mitjà del llenguatge i de la seva institucionalització mitjançant la tipificació de les accions dels altres. La internalització de la realitat objectiva per mitjà dels processos de socialització primària i secundària dona lloc a la dimensió subjectiva de la realitat. Els individus reaccionen davant les estructures socials i les modifiquen o les mantenen.

9. L'ETNOMETODOLOGIA D'E. GARFINKEL

Els fets socials formen part i es constitueixen en les pràctiques quotidianes dels membres d'una societat.

L'ordre social són les regles socials amb què els membres d'una societat s'enfronten a tasques quotidianes. Regles que representen un coneixement pràctic dels actors socials i que els serveixen per a produir i manejar el dia a dia de les seves interaccions. En aquest sentit, l'etnometodologia pot ser considerada com una sociologia de la vida quotidiana.

És important l'anàlisi de la conversa en tant que és important el llenguatge tal i com es manifesta en la vida quotidiana.

10. LA TEORIA SOCIOLÒGICA EN L'ACTUALITAT: VINCLES AMB LA PSICOLOGIA SOCIAL

Diferències entre la teoria sociològica actual i l'anterior :

- Superació de l'oposició macro-micro i recerca de la integració de diferents nivells d'anàlisi.
- Abandonament de la pretensió de crear teories globalitzadores.
- Allunyament del dogmatisme teòric i més interès per les aportacions procedents d'enfocaments teòrics diferents.
- Recerca d'una síntesi teòrica.

Els nivells d'anàlisi en la teoria sociològica		
Teoria sociològica clàssica	Teoria sociològica contemporània	Teoria sociològica actual
Integració de diferents nivells d'anàlisi, encara que amb tendència cap a algun dels extrems	Extremisme macro-micro Recerca d'una gran teoria globalitzadora	Allunyament de l'extremisme macro-micro i recerca d'una visió més integradora.

Els nivells d'anàlisi en la teoria sociològica		
Teoria sociològica clàssica	Teoria sociològica contemporània	Teoria sociològica actual
<p><u>Exemples</u> Weber Simmel Escola de Chicago</p>	<p><u>Exemples</u> Nivell macroobjectiu: Funcionalisme estructural Nivell macrosubjectiu: Funcionalisme estructural Nivell microobjectiu: Teoria de l'intercanvi Nivell microsubjectiu: Interaccionisme simbòlic Etnometodologia Sociologia fenomenològica</p>	<p>Interès per la integració de diferents nivells d'anàlisi i per la síntesi de diferents enfocaments teòrics <u>Exemples</u> Neofuncionalisme Teoria de l'intercanvi interaccionisme simbòlic estructural</p>

GUIA MÒDUL II - L'ENFOCAMENT SOCIOLÒGIC :**1. ELS ORÍGENS DEL PENSAMENT SOCIOLÒGIC****1.1. El context ideològic: la modernitat i la Il·lustració**

Racionalisme : Allò que no pot ser argumentat (demostrat) racionalment, és exclòs de la realitat, i queda restringit a l'àmbit de les creences o dels dogmes, indemostrables. El seu origen és francès i el seu desenvolupament és predominantment continental.

Empirisme : Considera que no existeix res que no pugui ser experimentat o aprehès pels sentits. El seu origen i desenvolupament és característicament britànic, amb una expansió posterior per tot l'àmbit anglosaxó.

A partir de la Il·lustració la reflexió sobre el comportament humà es concreta en una reflexió sobre les relacions entre individu i societat concebuts tal com avui els entenem. Premisses Il·lustrades (Jürgen Habermas -1981-) :

- La perfecció s'interpreta com a progrés. El concepte de progrés s'associa a la idea d'aprenentatge, i aquest només pot ser desenvolupat mitjançant el lliure exercici de la intel·ligència.
- Es concep el coneixement segons el model de les ciències de la naturalesa, la funció il·lustradora del qual devalua les idees (religioses, filosòfiques, polítiques i morals tradicionals) prejutjades o supersticioses.
- El concepte d'Il·lustració serveix de pont entre la idea de coneixement científic i la convicció que les ciències poden servir també per al perfeccionament moral de l'home.
- Si la Il·lustració es pot recolzar en unes ciències humanes el progrés de les quals estigui metòdicament assegurat com el de les ciències de la naturalesa, cal esperar progressos no sols en la moral dels individus sinó també en les formes de convivència civilitzada.

1.2. El context socioestructural: la Revolució Industrial

- Les relacions comunitàries són relacions de dominació basades en la desigualtat de poder, relacions de companyerisme basades en la confraternitat, i relacions en les quals es dona una barreja d'ambdós elements (com per exemple, el matrimoni). Aquestes relacions estan presents en els tipus d'unió caracteritzats com a comunitaris de sang, de raça i d'esperit.
- Les relacions societàries es basen en un pacte racional entre dues parts que s'uneixen utilitàriament. Són models d'aquest tipus de vincle contractual les relacions de treball, els contractes d'arrendament i les relacions creditor-deutor. Aquestes relacions donen lloc a associacions com la classe social, els sindicats, l'Estat o les organitzacions eclesiàstiques.

La sociologia sorgeix com a coneixement específic entorn els nous problemes específics de la nova societat sorgida de la revolució industrial.

2. EL CONCEPTE I EL MÈTODE DE LA SOCIOLOGIA**2.1. La proposta durkheimiana: el concepte de fet social**

- El concepte sociològic d'estructura fa referència a la societat concebuda com a totalitat o sistema, i a les relacions bàsiques d'articulació entre els seus elements.
- El concepte sociològic de funció fa referència al paper que els elements de l'organisme o sistema social exerceixen per a possibilitar la continuïtat estructural o el manteniment d'aquesta totalitat.

Utilitza el concepte de fet social com la unitat d'anàlisi de la sociologia. Les característiques que atorga als fets socials permeten de fer del coneixement sociològic un coneixement científic pel seu caràcter empíric, externament observable i susceptible de ser explicat causalment : "Por hecho social entiendo las maneras de actuar, pensar y sentir, externas al individuo, dotadas de un poder de coerción por virtud del cual se imponen a él".

2.2. La proposta weberiana: el concepte d'acció social

Parteix del caràcter simbòlic i subjectiu de l'acció social com a objecte d'estudi específic de la sociologia. "Por "acción" debe entenderse una conducta humana (bien consista en un hacer externo o interno, ya en un omitir o permitir) siempre que el sujeto o los sujetos de la acción enlacen a ella un sentido subjetivo. La "acción social", por tanto, es una acción en donde el sentido mentado por su sujeto o sujetos está referido a la conducta de otros, orientándose por ésta en su desarrollo".

El concepte de racionalitat és central en la sociologia weberiana: constitueix l'element diferencial fonamental entre la seva perspectiva epistemològica i alguns enfocaments actuals que conceben el procés d'interpretació de manera diferent.

2.3. La proposta fenomenològica: el construccionisme social i la teoria de la doble estructuració

La fenomenologia preveu una doble dimensió dels fenòmens, com a constructes i com a processos, com a concreció i abstracció, com a representació i presentació.

2.3.1. El construccionisme social

La construcció social de la realitat representa una nova visió en l'estudi de les relacions entre individu i societat centrat en la problemàtica del "self" o la identitat com a fenòmens paradigmàtics. Com a construcció social, el concepte d'identitat és un concepte creat per a legitimar psicològicament la definició de la realitat creada per l'univers simbòlic. Com a procés social, la identitat és un producte de la dialèctica entre societat i individu, el resultat d'una dinàmica per la qual l'individu arriba a interioritzar la seva identitat com a culminació del procés de socialització.

2.3.2. La teoria de la doble estructuració

Per Giddens, la societat és un producte de les accions socials de les persones que les componen, les quals, al seu torn, estan sotmeses a la influència de l'estructura social concreta en què tenen lloc i a les seves característiques específiques.

Plantejaments bàsics de la teoria de la doble estructuració i de la doble hermenèutica :

- La sociologia no s'ocupa d'un univers "predonat" d'objectes, sinó d'un univers que està produït per les actuacions dels subjectes i els grups.
- Les accions humanes són limitades. Les persones produeixen la societat, però ho fan com a actors històricament limitats.
- Encara que l'esquema teòric de les ciències socials té una certa autonomia respecte al coneixement de sentit comú, la sociologia s'ocupa d'un univers ja constituït en marques de significat pels actors socials.

3. PRINCIPALS MARCS TEÒRICS

3.1. El marxisme

Al vessant marxista de la sociologia pertanyen tres grans corrents:

- L'estructuralisme d'Althusser (1968) i el funcionalisme de Cohen (1955). En el primer es posa l'accent en la dimensió estructural-processual de la societat de classes, mentre que en el segon s'aplica l'esquema analític del funcionalisme parsonià des d'una perspectiva marxista del sistema social.
- El freudomarxisme i la teoria crítica. Davant l'èmfasi materialista dels enfocaments anteriors, l'Escola de Frankfurt representa una tornada als principis humanistes hegelians de Marx, a partir d'una nova lectura en la qual se sintetitzen les aportacions de Freud, per a la psicologia, i de Marx, per a la teoria social i la història.

3.2. El funcionalisme

El funcionalisme és una perspectiva nord-americana de la sociologia, representa una alternativa radical al marxisme en l'àmbit de la teoria sociològica. El funcionalisme es presenta com una teoria de l'ordre social partint dels conceptes de sistema i d'equilibri utilitzats abans per Pareto (1967).

3.3. L'Interaccionisme simbòlic

Idees bàsiques :

- La doble consideració del self com a subjecte (definit per Mead com a "reacció de l'organisme a les activitats dels altres") i com a objecte (constituït per "les activitats organitzades dels altres que adopta un mateix").
- La ruptura amb la concepció dicotòmica de l'ésser humà basada en la separació ànima/cos.
- La importància de la interacció simbòlica com a fonament del si mateix, que necessita un procés d'interpretació i definició de les accions dels altres.
- La importància del llenguatge com a capacitat per a conceptualitzar el si mateix i els altres.
- El reconeixement d'una certa capacitat d'agència per part del subjecte que interpreta els significats de les accions dels altres i que construeix, amb la mediació dels altres, la seva pròpia persona.
- Una concepció evolutiva i dinàmica de la persona, concebuda com a constructe en permanent fase d'actualització en la interacció.

4. ALGUNES EINES CONCEPTUALS BÀSIQUES DE LA SOCIOLOGIA

4.1. Estructura social, estratificació social, classe social, rol i estatus

El concepte d'estructura social fa referència directa a la societat, concebuda com una entitat analíticament independent i prioritària en les reflexions del sociòleg. És un referent al qual es remetent altres conceptes auxiliars o subsidiaris, ja sigui de manera directa (els conceptes de classe social, estatus i rol englobats en aquell) o indirecta (sota la forma de relació analítica).

Diferents maneres d'entendre el concepte d'estructura social :

- **Concepcions organicistes o atomistes de la societat.** En el primer cas, la societat es concep com una totalitat externa, imposada als individus i existent al seu marge. Des d'aquesta perspectiva, l'individu és, en última instància, un producte de la societat l'estructura de la qual se li imposa i en la qual se situa com un objecte passiu de la seva influència. En el segon cas, la societat és entesa com una entitat essencialment viva i dinàmica, i es defineix a partir de la relació entre els seus elements, els individus, als quals es reconeix una variable capacitat d'agència per a transformar o mantenir activament aquest entramat de relacions que constitueixen la base estructural de la societat. En aquesta perspectiva subjeu, bàsicament, la idea que són els individus els qui formen la societat i no a l'inrevés.
- **Concepcions marxistes o liberals de la societat.** En el primer cas, la noció d'estructura posa l'accent en les relacions econòmiques utilitzant com a eina analítica subsidiària el concepte de classe social. En el segon cas, la idea d'estructura ens remet fonamentalment a les relacions socials, culturals i polítiques entorn de les quals apareixen vinculats els conceptes d'estatus i rol socials.

El concepte d'estructura és un concepte referent a les relacions entre els elements o parts que constitueixen o estan integrats en la societat com a totalitat, i que accentua les regularitats o uniformitats que intervenen en aquestes relacions. El concepte marxista d'estructura social fa referència a l'estructura de classes de la societat capitalista, o a la relació dels grups socials amb la propietat o gestió dels mitjans de producció.

El concepte d'estratificació fa referència a la distribució de la població en diferents capes o estrats socials. Encara que es pot aplicar a totes les esferes de les relacions socials, el seu ús més habitual el relaciona amb l'esfera econòmica i amb la distribució per estaments (quan s'aplica a l'anàlisi de societats preindustrials) o classes socials (quan s'aplica a l'anàlisi de societats industrials o postindustrials).

El concepte de classe social és analitzat des d'una perspectiva motivacional o meritocràtica de la mobilitat social. A l'obra de Marx cal fer una primera distinció entre el concepte de forma de producció (capitalista, amb dues classes socials antagoniques, burgesia i proletariat) i el de societat (moderna, amb tres grups socials: capitalistes, terratinents i obrers).

El concepte de rol fa referència als papers exercits per l'actor social en les seves interaccions socials amb altres actors, i està determinat per la posició que ocupa en l'estructura social. El concepte de rol serveix per a explicar la dimensió funcional de l'acció social en el marc general de l'estructura social.

El concepte d'estatus fa referència a la posició que un actor social ocupa en l'estructura social, la qual porta aparellada l'acompliment de determinats rols. El concepte d'estatus serveix per a explicar la dimensió estructural de l'acció social en el marc general de l'estructura social.

4.2. Cultura, normes i valors

La cultura, des de la seva concepció sociològica, necessita ser àmpliament compartida per tots els membres de la societat, i es transmet i aprèn per mitjà del procés de socialització. Una de les conseqüències de la desigualtat social és que no tots els grups socials tenen la mateixa capacitat per a generar les seves "maneres de pensar, sentir i obrar" ni de transmetre-les i fer-les aprendre. La cultura s'expressa externament en les activitats dutes a terme pel grup social que la comparteix i en els seus sistemes tecnològics.

Les normes connecten la cultura amb el sistema de relacions socials. El sistema normatiu inclou: a) la cultura popular o la forma de viure característica d'una cultura; b) els mores o costums amb una certa dimensió moral; c) les institucions socials enteses com a hàbits (familiaris, religiosos, educatius, sanitaris, polítics o econòmics), i d) el sistema legal que regula les conductes. Les normes són orientacions per a l'acció social utilitzades pels membres d'una determinada cultura.

Els valors fan referència al sistema de creences sobre allò que un determinat grup social té en més bona consideració. Els valors són idees socialment compartides referides a les formes d'actuar o de comportar-se que es consideren desitjables o més bones.

4.3. Autoritat, poder i ideologia

El concepte de dominació fa referència a l'exercici efectiu del poder fundat en una autoritat. Weber estableix una tipologia de la dominació que consta de tres categories analítiques o "tipus purs":

- **Dominació de caràcter tradicional:** basada en la creença en la tradició. El poder legítim és exercit per una autoritat designada per la pròpia tradició, i es transmet generalment per herència (autoritat tradicional). El model de relació social típica és el de senyor/súbdit.
- **Dominació de caràcter carismàtic:** basada en l'entrega il·limitada a una persona a la qual s'atribueixen característiques excepcionals (heroisme, santedat, exemplaritat) i que és seguida com a autoritat carismàtica. El model de relació social típica és la de líder (cabdill)/adepte.

- Dominació de caràcter racional: basada en la legalitat i en el dret legal de l'exercici del comandament (autoritat legal).

El poder és la capacitat (que pot ser efectiva o no) d'un individu o grup social d'imposar-se sobre els altres i aconseguir la seva submissió o acord.

L'autoritat és la font de legitimació del poder.

El concepte d'ideologia està relacionat amb el concepte cultural de valor, però dotat de dimensió política. Una ideologia és un conjunt d'idees sistemàticament organitzades i socialment compartides que implica un projecte d'estructura social i de relacions socials cap al qual s'orienta l'acció, a fi d'elaborar-lo, difondre'l i actualitzar-lo, donant lloc a processos de manteniment o canvi social.

4.4. conflicte social, consens social i canvi social

El concepte de conflicte social fa referència a l'enfrontament entre diferents grups o organismes socials en defensa dels seus interessos en virtut del lloc que ocupen en l'estructura social (cas dels conflictes interns entre grups socials pertanyents a un mateix estat nació) o en la societat internacional (cas dels conflictes internacionals).

El concepte consens s'aplica a la base d'acord entre diferents grups socials que possibilita l'equilibri del sistema social com a totalitat o d'esferes específiques de les relacions socials.

Podem definir el canvi social com un conjunt de transformacions estructurals, ocorregudes en un període de temps concret i limitat, donant lloc a un procés de crisi del sistema social.

4.5. Control social, anomia i desviació social

El terme control social fa referència als mecanismes socials que serveixen per a garantir la conformitat dels individus amb les exigències conductuals que els són imposades pel sistema social i d'evitar la seva incursió en conductes desviades de les normes socials vigents per al manteniment d'aquest sistema social.

El terme desviació social fa referència als comportaments diferents o contraris a les normes socialment compartides propugnades des de la cultura dominant.

El terme anomia fa referència a la fallida del sistema normatiu que orienta l'acció social produïda en determinats individus o grups davant de situacions de crisi personal o social.

En el concepte de control social i els seus conceptes subsidiaris de desviació i anomia es poden diferenciar dues posicions ideològiques fonamentals:

- Una concepció del control social i la desviació des de les teories de l'ordre social.
- Una concepció del control social i la desviació des de teories crítiques de l'ordre social

4.6. Socialització i identitat social

La identitat social es concep com a identitat de rols exercits en els diferents àmbits d'interacció social segons l'estatus ocupat en l'estructura social pel subjecte.

El procés de socialització és un procés d'interiorització de l'estructura social per part de l'individu que es concreta en l'aprenentatge d'expectatives i d'acompliment de rols socials associats a determinades expectatives i ocupació d'estatus.

- La socialització primària és la primera etapa de la socialització i la més important, duta a terme durant la infantesa per mitjà, fonamentalment, de la família i l'escola, i els resultats de la qual són consistents i de llarga durada.
- La socialització secundària és la socialització prolongada al llarg de la vida adulta, en la qual constantment es produeixen reajustaments en la identitat personal i social com a conseqüència de les múltiples identificacions amb diversos grups socials.

DUBTES DELS MÒDULS:**Data: 02:07:12 08/03/2003**

Després d'haver llegit el 7è punt del primer mòdul, la sociologia fenomenològica, he entès que la teoria d'aquest autor dóna una perspectiva psicosociològica perquè té en compte tant els actors com les estructures socials a l'hora d'explicar la interacció que és simbòlica. En aquest sentit he entès també que planteja que les ciències socials són un coneixement de segon ordre en tant es diferencia del coneixement del sentit comú en tant el pensa i el fa objecte d'estudi. La teoria de Schutz, deixa lloc a un paper actiu de l'actor en la transformació de la estructura preexistent que el determina, el que compte és el significat de la pròpia acció en un univers simbòlic que és compartit i que dóna sentit i guia les nostres accions.

Dues preguntes:

1. (en referència a l'últim paràgraf de la pàg. 46) Perquè considerar la teoria de Schutz com una teoria psicosociològica comporta definir la psicologia social com una perspectiva abans que com un camp de saber??

Data: 18:36:28 09/03/2003

Cal fer una comprensió de la diferència entre camp de saber i perspectiva. Camp de saber amb un objecte predeterminat s'associa a la forma que tenen d'abordar la realitat les ciències naturals. Aquestes, a diferència de les socials, tenen un objecte predeterminat com seria la medicina amb la patologia, la geologia amb la morfologia o la veterinària amb l'etologia. En les ciències socials, no hi ha una definició tant clara de l'objecte d'estudi (és a dir, allò que estudiem). Aleshores, el científic social estudia fets socials que ell mateix viu i dels quals no pot allunyar-se. Es per això que aplica el terme perspectiva, per marcar aquesta diferència entre l'objecte d'estudi de les ciències socials i de les ciències naturals. Perspectiva vol dir, una forma de mirar, com si ens poséssim unes ulleres que es diuen sociologia, psicologia, antropologia... i que poden mirar el mateix fenomen social

2. Podem dir que aquest autor adopta les visions macro i micro?

Data: 18:36:28 09/03/2003

Si les adopta totalment i només això i, potser el més important, les integra. És a dir, no veu aquests dos conceptes com una dicotomia sinó que els interrelaciona i diu que no es pot entendre la vida social sense l'aproximació macro i la micro. Més en diré, aquesta distinció entre macro i micro és una distinció teòrica però en la vida social aquests dos conceptes van interligats. Un exemple de la integració en els dos conceptes el tenim a la pàgina 45 a l'últim paràgraf quan diu " El món de la vida és, per tant, un món intersubjectiu, dotat de sentit de sentit per a nosaltres gràcies a la interacció amb els semblants".

Data: 19:26:44 13/03/2003

Com comenta al debat, igualment com es comenta en un dels comentaris crítics models del dossier de l'assignatura : "els agents socials són per una banda els representants de l'administració i per l'altra els veïns del barri."

Potser caldria una definició d'agent social, perquè jo he considerat un paper d'agent social també als que intervenen des de ONG'S, educadors, monitors, com també als mitjans de comunicació, que penso que també tenen una funció d'agent social.

Vull dir, haig d'entendre agents social (com a parts implicades en el problema?) (O com a agents "persones, grups, organitzacions" de canvi social?).

Hem d'aplicar la divisió micro macro de cara a entendre l'agent social?

Data: 21:54:53 13/03/2003

Jo crec que agents socials som tots es a dir som les persones que formem la societat.

Data: 17:36:40 19/03/2003

Crec que l'agent social des d'una visió micro serem les persones i d'una visió macro les institucions , o òrgans de poder ...Com tu pensaves. Depèn des d'on t'ho miris.

Data: 00:42:14 01/04/2003

La darrera definició és molt adequada i és important ressaltar dos aspectes que són molt importants que se'n deriven:

- 1) les perspectives micro i macro no són elements contradictoris ni incompatibles
- 2) per una adequada aproximació a un fenomen social la co-operativitat entre ambdues perspectives ens donarà una visió més completa.

Passem a un exemple: ens basem en el concepte de fet social per explicar el preu que es tassa el territori i que dona una quantitat de les antigues pessetes per indemnització en el desallotjament de Can Tunis. No obstant, si

fem la pregunta: quin sentit té per a diversos actors implicats en la problemàtica sortiran dotacions de sentit diferents. Per els de can Tunis, una estafa, per Regesa, el que toca per llei.

En conclusió, els dos conceptes són indispensables per l'aproximació a una realitat social concreta. Els seus límits són les seves complementarietats. Quan se n'obvia una, ja podem malpensar que hi ha alguna mena d'interessos obscurs.

Data: 10:16:07 08/04/2003

Respecte a la PAC 1,

1. Em dóna la sensació que ens vas passar pocs articles sobre el tema comparat amb la informació que tenim sobre Can Tunis. Tenim que basar-nos només en la informació que ens donen els dos articles?
2. És obligatori fer només una de les quatre línies proposades o podem fer una barreja de línies?

Respectes als mòduls,

1. Durkheim, funcionalisme estructural: macro-objectiu.
 construccionisme social: macro-subjectiu.
 Teories de l'intercanvi: micro-objectiu.
 Tarde, Weber, Simmel, Escola de Chicago, Sociologia fenomenològica, interaccionisme simbòlic, Etnometodologia: micro-subjectiu.
 És correcte?
2. En el funcionalisme estructural de Parsons, el sistema social (rol-estatus) necessita integrar els altres dos sistemes: el cultural (valors i normes) i el de personalitat (necessitats dels actors socials) pel manteniment de l'ordre social. El rol-estatus és el sistema que permet relacionar les accions socials (sistema de personalitat) amb les pautes culturals?
3. Històricament,
 Modernitat(ciència) i Il·lustració (revolucions, liberalisme)
 Post-Il·lustració (Il·lustració al poder): Liberalisme vs Marxisme
 Revolució Industrial: Capitalisme
 Aquest és l'ordre correcte d'esdeveniments?
4. Ordena'm aquest autors i escoles ja que no les situo correctament en el temps i posa'm el segle y les dècades:
 Durkheim, Tarde, Weber, Simmel, Escola de Chicago,
 Marxisme, Interaccionisme, funcionalisme, Etnometodologia, T. de l'intercanvi, estructural funcionalisme, fenomenologia, construccionisme social

Data: 16:35:48 15/04/2003

1. No és necessari restringir-se a la informació que us vaig donar sobre el cas del Raval. Podeu buscar recursos alternatius però crec que amb l'article que us vaig passar és suficient per copsar una globalitat de la problemàtica. Per què això ?. Perquè parteixo del supòsit que a part dels estudis de la UOC molts dels estudiants tenen també altres obligacions vitals i la disponibilitat de temps és poca. Aleshores, no es pot exigir com a requeriment buscar més recursos sobre el tema.
2. Tampoc és obligatori restringir-se a una de les línies proposades ja que aquestes són guies ideals que, alhora de la veritat, es troben entre creuades. Aleshores, pots fer un anàlisi treballant en vèries línies sempre que em diguis què has fet en la introducció del comentari.

Pel que fa a les preguntes sobre els mòduls:

1. Correcte
2. El rol-estatus és el sistema que permet relacionar les accions socials (sistema de personalitat) amb les pautes culturals
3. Són dos contextos diferents que passen en paral·lel. Repassa't les pàgines 9-17 del mòdul 2.
4. Tens les dates de les obres tant els mòduls didàctics com en la bibliografia d'aquests.

PRESENTACIÓ PAC 1 - NOTICIA PER L'ANÀLISI - MODULS I i II :

Aquestes línies d'anàlisi són per oferir-vos unes guies que us facilitin l'anàlisi. No s'han de realitzar totes les línies proposades, sinó cal escollir-ne una i fer-ne un anàlisi.

Línies d'anàlisi

- Com es podria analitzar la realitat del Raval a partir de conceptes com vida quotidiana, el paper del llenguatge, institucionalització i internalització/externalització. (Mòdul 1)
- Com penses que es podrien aplicar conceptes de l'interaccionisme simbòlic com dimensió simbòlica del comportament humà, consciència reflexiva, enfocament dramàtic, aparença i façana. (Mòdul 1)
- Com es podria analitzar la problemàtica de la sanitat al Raval a partir de la perspectiva Weberiana d'acció social o la perspectiva Durkhemiana de fet social. Són compatibles les dues perspectives ? (Mòdul 2)
- Com es podrien utilitzar els conceptes d'estructura social, classe social amb els de cultura, cultura dominant. La seva anàlisi conjunta et permeten parlar de control social, etiquetatge i/o estigma?

LA IMMIGRACIÓ MODIFICA LA SANITAT A LA CIUTAT

El 85% dels nens tractats al Raval tenen carències sociosanitàries

- Els fills dels emigrants pateixen la falta d'un hàbitat adequat i desequilibris alimentaris
- El col·lectiu està més exposat a anèmies, raquitisme, parasitisme intestinal i tuberculosi

ANTONI CAPILLA / BARCELONA

El 85,66% dels nens que atén l'Equip d'Atenció Primària Raval Sud presenten alguna carència sociosanitària. Ja sigui l'absència d'un hàbitat adequat o desequilibris nutricionals que poden causar anèmia, raquitisme i parasitisme intestinal. Aquests nens també tenen més malalties infeccioses, respiratòries i gastrointestinals, com tuberculosi, pel fet de viure en vivendes mal condicionades i en situacions d'amuntegament.



La nena Chaima Kase, atesa per una infermera i una mediadora cultural.
 Foto: MAITE CRUZ

La salut infantil del Raval ha variat substancialment. "Els immigrants representen en l'actualitat el 35% dels naixements del Raval, i això comporta determinades necessitats i mancances en un barri deprimat econòmicament i socialment", assegura el doctor Josep Maria Jansà, responsable del Servei de Salut Comunitària de l'Institut Municipal de Salut Pública de Barcelona. La primera deficiència es produeix en els parts. Tot i que la població immigrant de Barcelona representa el 7% del total d'habitants de la ciutat, el 22% dels prematurs i el 29% dels naixements amb infrapès són nens de mares immigrants.

LES VACUNES Una altra deficiència sociosanitària important és el desajustament, si no l'absència, d'un calendari de vacunació. "Molts nens immigrants arriben sense documentació i s'han d'actualitzar els seus calendaris de vacunació", explica Jansà. Després de la primera visita, els nens se sotmeten a un protocol que se centra en la recerca de paràsits, anàlisi de sang i control dels hàbits d'alimentació. Durant aquest procés s'han detectat nombrosos casos de patologies parasitàries, anèmies ferropèniques, càries i algunes malalties congènites sense diagnosticar. La resta de malalties no són exclusives de la immigració, sinó que són patologies vinculades a la marginació.

El descens de la tuberculosi a Barcelona s'ha frenat momentàniament amb l'arribada de persones d'altres països. En els últims tres anys, els nous casos de tuberculosi en persones nascudes a Barcelona havien baixat, segons l'Institut Municipal de Salut Pública. Segons dades de l'any 2000, del total de 566 casos identificats, 128 es van produir en persones immigrants, xifra que representa el 23% del total, una proporció que es va incrementar lleugerament durant l'any 2001. Les mateixes dades estadístiques asseguren que la incidència de la tuberculosi a Barcelona l'any 2000 va ser de 37,5 casos per cada 100.000 habitants.

TUBERCULOSI La tuberculosi afecta majoritàriament homes d'entre 25 i 44 anys amb antecedents de tabaquisme, alcoholisme o immunodeficiència. El Raval se n'emporta la palma amb una taxa de 260,9. El 22% dels pacients amb tuberculosi del Raval són immigrants.

La situació es fa especialment greu en la població infantil. Els 127 tests positius de la tuberculina detectats al servei de pediatria del Raval Sud evidencien que aquesta malaltia afecta el 3,66% dels nens controlats per aquest centre de salut, és a dir, una taxa de 3.660 per cada 100.000 habitants. "Fins ara la majoria de casos de tuberculosi del Raval es devien a problemes toxicològics o relacionats amb la sida. Ara s'ha d'analitzar quines són les noves causes", assegura Jansà.

Fer perdre la por al metge

Tres mediadores culturals intenten solucionar els problemes de comunicació entre els immigrants i els metges a les consultes

A. C. / BARCELONA

Fátima és una sahrauí de 27 anys que, des del mes de setembre passat, treballa a l'Equip d'Atenció Primària del Raval Sud. No és metgessa ni infermera. La seva missió és fer de pont intercultural entre els professionals de la medicina i els seus clients, que són els immigrants magribins de la consulta de pediatria.

Fátima treballa mà a mà amb Shahida (pakistanesa) i amb Meena (hindú), les altres dues agents de salut de l'equip. Totes tres van rebre formació en educació sanitària, prevenció i promoció de la salut abans d'entrar a ajudar a la consulta de pediatria. **"A molts immigrants els feia por anar al metge a causa dels problemes de comunicació que tenien quan venien a les consultes. Per aquest motiu necessitàvem un instrument que ens permetés establir una comunicació eficaç amb ells"**, assenyalen la doctora Eva Gallofré i Amelia Capitán, responsables del projecte.

Aquesta intermediació és bàsica perquè els immigrants s'acostin al sistema sanitari i aprenguin a utilitzar-lo correctament. **"El més difícil és que es familiaritzin amb el sistema. Al Magrib no existeix el concepte de prevenció ni de promoció de la salut. Per això els fa una mica de por quan, per exemple, comences a fer anàlisis als nens. Es pensen que no estan bé, que estan malalts, i no es tranquil·litzen fins que no els expliques que és part d'una rutina, d'un protocol"**, explica Fátima.

Formació de les mares

CORRECCIÓ PAC1 (Consultor: Jordi Sanz Porrás):

Estic impressionat pel seguiment que heu fet l'Avaluació continuada i per aquest fet us he de felicitar. Crec que heu estat treballant molt i això es veu en la quantitat de gent que m'han entregat els treballs dels tres primers mòduls.

En general han anat força bé les notes i heu fet uns bons comentaris. De tota manera m'agradaria fer uns comentaris sobre alguns aspectes que he vist:

1. el comentari no és un resum del mòdul i això vol dir que el comentari no ha de ser un resum de la línia d'anàlisi que hagueu escollit
2. El comentari consta en pensar quines implicacions tenen els conceptes escollits per la problemàtica concreta, no una definició general del mateix
3. Els conceptes, estic segur, us evoquen a formular unes preguntes, unes inquietuds, uns interrogants sobre una problemàtica concreta. Expressen aquesta inquietud i justifiqueu perquè us ha sorgit. Es tracta de crear sentiment de ruptura amb preconcepcions que ja tenim.
4. Podeu seleccionar alguns dels conceptes dins una mateixa línia d'anàlisi, no cal que els utilitzeu tots per força.